

YLÄ-SAVON VETURIN VUOSI 2023

KEHITTÄMISYHDISTYS YLÄ-SAVON VETURI

LEADER

Ylä-Savon

Veturi

Euroopan unionin
osarahoittama

Puheenjohtajan yhteenveto vuodesta

Kuva vasemmalla Helsingin Säätytalolta Leader-ryhmien, Maa- ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston allekirjoitustilaisuudesta 10.2.2023.

Kuvassa vasemmalla silloinen maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen Veturin puheenjohtaja Henri Huttunen, toiminnanjohtaja Minna Partanen ja silloinen Ruokaviraston pääjohtaja Antti-Jussi Oikarinen.

Kuvassa oikealla ollaan Hotelli Kämpissä Leader-ryhmien puheenjohtajien, toiminnanjohtajien, MMM:n ja Ruokaviraston tapaamisessa 1.12.2023.

Uusi rahoituskausi käynnistettiin vuosille 2023-2027 juhlallisesti Maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston ja Leader-ryhmien sopimusten allekirjoittamisella Säätytalolla 10.2.2023. Tämän jälkeen pääsimme virallisesti toteuttamaan uudelle rahoituskaudelle luotua Ylä-Savon Veturin Täyttä höyryä! -kehittämisstrategiaa haetulla 3,9 milj. euron määrärahalta. Kiinnostus Leader-rahoitustukiin vuonna 2023 olikin kiitettävää etenkin yritysten osalta.

Erittäin suurena apuna koko Ylä-Savon- ja Pohjois-Savon alueen Leader-asioiden tiedottamisessa oli HighwaySavo-tiedonvälityshanke. Hankkeen toiminta näkyi myös yrittäjien, yhdistysten ja yhteisöjen kasvaneissa tukien hakemismäärissä ja sitä kautta vaikuttavuudessa koko Pohjois-Savon alueelle.

Nuoriso-Leaderin toiminta juurtui Ylä-Savoon ja Elä nuku! -hanke löysi paikkansa Ylä-Savossa. Hanke aktivoi nuoria toimenpiteisiin kaikista Ylä-Savon kunnista muun muassa tapahtumien, leirien ja vaikuttajanuorten kautta. Elä nuku! -hankkeen kautta luotiin laajat yhteistyöverkostot ympäri Suomea, sekä ulkomaille, mikä edesauttaa tulevaisuudessa muun muassa kansainvälisen yhteistyön kehittämisessä.

Alumnit, eli Ylä-Savon Veturin hallituksessa aiemmin toimineet henkilöt, otettiin hallituksen yksimielisellä päätöksellä mukaan vuositoimintaan ja kokoontuminen järjestetään kerran vuodessa. Alumnit toiminta herätti kiinnostusta ja ensimmäiseen tapahtumaan osallistui 7 alumnia.

Uuden rahoituskauden aloittaminen vaati Ylä-Savon Veturin työntekijöiltä ja hallitukselta ison määrän uuden tiedon ja käytäntöjen sisäistämistä liittyen muun muassa tukiehtoihin ja lainsäädäntöihin. Samaan aikaan täytyi myös hallita oikea-aikainen tiedottaminen asiakkaille sopivien tiedotusvälineiden kautta. Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa tehty saumaton yhteistyö myös edesauttoi uusien lakien- ja asetusten tulkinnassa, tiedottamisessa sekä rahoituspäätösten tekemisessä.

Erityiskiitokset Veturin toimiston henkilökunnalle kokonaisuuden hallitsemisesta, jaksamisesta ja tiedottamisesta muutoksen keskellä. Ylä-Savon Veturin puheenjohtajana työskentelyn on tehnyt mielekkääksi hyvin valmistellut hankkeet, laadukas neuvontatyö, selkeät esityslistat ja huippu tiimi sekä kehittyvä organisaatiokulttuuri.

Leipää, lempee ja lämpöä toivottaa

Henri Huttunen,
Ylä-Savon Veturin puheenjohtaja

JOHDANTO

Leader-ryhmän valintapäätös tammikuussa käynnisti vilkkaan vuoden Ylä-Savon Veturilla. Leader-rahoituksen kysyntä oli kauden keskeneräisyydestä huolimatta ennätysvilkasta, 200 kyselyä. Vastaavalla tasolla kysyntä on ollut viimeksi koronavuonna 2020, ja oli 80 % edellisvuotta suurempaa. Kyselyistä 66 % koski yritystukia. Voitaneen todeta, että talouden haastavat ajat lisäävät Leader-tukien kysyntää.

Kokonaisuudessaan strategian toteutuminen käynnistyi hyvin ja hankkeet toteuttivat pääosaa strategian tuotostavoitteista. Rahoitusta kohdennetaan Täyttä höyryä-strategian kolmeen painopisteeseen: Luovat ja toimivat yhteisöt-painopisteeseen, Menestyvä ja uudistuva yrittäjäyys sekä Osaavat ja osallistuvat nuoret. Leader-hankkeilla vastataan hyvin paikallisiin tarpeisiin, vahvistetaan paikallisia yhteisöjä ja lisätään ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia.

Hyrrään tuli kysyntään nähden vaatimaton määrä hakemuksia, parikymmentä, mihin vaikutti asiointipalvelun keskeneräisyys sekä tukihaun avautuminen vasta kesäkuun lopussa. Perinteiset teemat ovat hankkeissa edelleen suosittuja. Kuntien hankkeissa oli hyödynnetty osallistuvan budjetoinnin tuloksia. Yhteisöjen hankkeissa painottuvat vahvasti harrastus- ja luontokohteiden investoinnit, joita toteuttavat niin kunnat kuin yhdistykset.

Yritykset ovat varovaisia kehittämistoimissaan ja isoja investointeja siirretään, mutta pieniä toteutetaan. Uusien ja aloittavien yritysten määrä on vähäinen. Tuenhakijoina ovat edelleen pääosin yksinyrittäjät. Ilahduttavaa on, miten Leader-tuet sopivat laajasti eri toimialoille, sillä kaikki tuenhakijat olivat eri toimialoilta.

Leader-toimintaa Veturilla toteuttavat hallituksen lisäksi toiminnanjohtaja ja hankeneuvoja. Toimistolla työskentelivät myös nuorisokäyttäjä ja Pohjois-Savon Leader-ryhmien yhteinen tiedottaja. Aktivoinnissa panostettiin yrittäjäyhdistysten tiedottamiseen. Vaikuttavuusviestintää toteutettiin yhdessä Pohjois-Savon Leader-ryhmien kanssa julkaisemalla vaikuttavuuslehti ja videoita. Henkilöstö sai koulutusta vaikuttavuusviestintään.

Yhteistyötä uusien tukivälineiden tulkinnasta ja linjauksista tehtiin koko vuoden Pohjois-Savon Leader-ryhmien ja ELY-keskuksen kanssa säännöllisten Teams-aamukahvien merkeissä. Kahden kauden säännöllä toimiminen vie voimavaroja henkilöstöltä, minkä lisäksi epäselvät ja ristiriitaiset ohjeistukset ovat kuormittaneet kohtuuttomasti henkilöstöä. Laatutyössä panostettiin seurantatyökalujen laatimiseen sekä neuvontamateriaaliin vaikuttavuustutkimuksen suositusten mukaisesti.

UUSI KAUSI ALKOI

Uusi rahoituskausi käynnistyi ja vuoden aikana panostettiin aktivointiin. Aktivointia tehtiin mm. yrittäjäyhdistysten tilaisuuksissa, kylä- ja yhdistysparlamenteissa sekä yleisötilaisuuksissa.

NUORISO-LEADER-TOIMINTA VILKASTUI:

Elä nuku! -hankkeen nuorisokäyttäjä Marianna Immonen (kuvassa oikealla ylärivissä) sai vilkkaan aktivointityön tuloksena yläsavolaisten Vaikuttajanuorten ryhmän toimimaan. Vaikuttajanuoret osallistuivat omien kokoustensa lisäksi myös valtakunnallisille leiripäiville sekä kansainväliseen yhteistyöhön yhdessä Leader Kuudestaan ry:n kanssa osallistumalla Puolan vaihtoon. Vaikuttajaryhmän nuoret antavat myös Leader-hankkeista lausunnon Veturin hallitukselle.

Veturin nuoriso-Leader-toimintaa toteutettiin vilkkaasti ja monipuolisesti. Elä Nuku-hankkeessa on käynnistetty nuorten vaikuttajaryhmä, nuorisofoorumit ja nuoriso-Leader-tuelle on kasvava kysyntä. Nuorisokäyttäjä on verkostoitunut hyvin, ja oli järjestämässä mm. valtakunnallista nuoriso-Leader-leiriä sekä osallistui nuorten kanssa Erasmus-hankkeen ulkomaanmatkalle. Nuorisotoiminta saa laajalti kiitosta sidosryhmiltä sekä hankkeen seurantarvityhmältä.

Veturin kansainvälistä toimintaa toteutettiin nuorisovaihtojen lisäksi henkilöstön opintomatkoilla. Euroopan Leader-ryhmien yhteinen LINC-seminaari pidettiin toukokuussa Italiassa. Loppuvuodesta tiedonvälityshanke HighwaySavo järjesti opintomatkan Tornionjokilaaksoon, jossa tutustuttiin Ruotsin ja Suomen Leader-ryhmien yhteistyöhön.

Ylä-Savon Veturin hallitus ja työntekijät kiittävät sidosryhmiä, alueen kuntia, yhdistyksiä ja yrityksiä hyvästä yhteistyöstä.

YHDISTYS JA SEN RESURSSIT

Yhdistyksen jäsen tilanne on pysynyt melko samankaltaisena vuosien ajan. Vuoden 2023 lopussa jäsenmäärä oli 184. Suurin osa jäsenistä on pitkäaikaisjäseniä. Uusia jäseniä saadaan mm. hallitusjäsenistä sekä Yritys-Veturi-kampanjasta, jonka edellytyksenä on Veturin jäsenyys. Tyypillisimmin jäsenten eroaminen tapahtuu yritystoiminnan loputtua. Jäsenyys katsotaan päättyneeksi, kun jäsen jättää kolme vuotta peräkkäin jäsenmaksun maksamatta. Jäsenmaksuprosentti oli 87.

Jäsenille lähetettiin jäsenlaskutuksen yhteydessä paperinen Veturitiedote kahdesti vuoden aikana. Sähköiseen uutiskirjeeseen siirryttiin käytettävyyden vuoksi. Sähköisiä uutiskirjeitä lähetettiin neljä. Näistä yksi oli pelkästään yritysisältöinen, muut yhteisöille. Joulukuussa tarjottiin riisipuuro jäsenille, asiakkaille ja yhteistyökumppaneille.

Yhdistyksen sääntömääräisiä kokouksia oli kaksi: kevätkokous Pielavedellä ja syyskokous Lapinlahdella. Molemmissa osallistujia oli kymmenkunta. Kokoukset järjestetään hybridimallilla ja niihin osallistuvat pääasiassa kuntien nimeämät kokousedustajat.

Veturin hallitukseen kuuluu yhdeksän varsinaista jäsentä ja kullekin henkilökohtainen varajäsen eli yhteensä 18 jäsentä. Hallituksen jäsenissä on edustus kaikista toiminta-alueen kunnista, ja jäsenet edustavat tasapuolisesti Euroopan komission ohjeen mukaisesti kolmikantaa eli yksityisiä maaseudun asukkaita, yhteisöjä ja paikallista julkista hallintoa. Hallituskausi on kolme vuotta. Vuonna 2023 hallitukseen tuli vain yksi uusi jäsen ja varajäsen. Hallitusjäsenten keski-ikä on 55 vuotta, mikä on hieman keskiarvoa korkeampi (51 v). Hallituksen kaikki kahdeksan kokousta järjestettiin hybridinä, mikä mahdollisti hyvän osallistumisaktiivisuuden (94 %). Kokouksissa käsiteltiin 98 pykälää.

Hallitus tekee vuosittain itsearviointin, jossa arvioidaan niin omaa kuin koko hallituksen työskentelyä. Hallitus antoi työskentelystään hyvän arvosanan, mikä noudattaa edellisvuosien tasoa. Oma työskentely arvioidessaan jäsenet olivat kriittisempiä tuloksella 2,66/4, sillä koko hallituksen työskentely sai arvosanan 3,44. Hallitustyöskentely koetaan avoimeksi, keskustelevalaksi ja leppoisaksi, jossa myös kriittisyydelle on sijansa.

JÄSENUMME
yhteensä 184

KUNTIA 7
SEUTUTOIMIOITA 4
YRITYKSIÄ 62
YHDISTYKISIÄ 48
HENKILÖJÄSENIÄ 63
JÄSENMAKSUN MAKSANEITA 87 %
ALUMNEJA 13
SÄÄNTÖMÄÄRÄISET KOKOUKSET 2 KPL

HALLITUKSEMME
JÄSENIÄ 9 (+9) = 18 Henkilöä
UUSIA HALLITUKSEN JÄSENIÄ 1 + (1)
KESKI-ikä 55 v
50 % Naisia, 50 % Miehiä
KOKOUKSIA 8 kpl
OSALLISTUMISAKTIIVISUUS 94 %
HALLITUKSEN ITSEARVIOINTI 3,4/4
(yleisarvosana)

YLÄ-SAVON VETURIN HALLITUS 2023

	VARSINAINEN JÄSEN	VARAJÄSEN
KIURUVESI, yksityinen	HENRI HUTTUNEN (pj)	JANI NYKÄNEN
PIELAVESI, julkinen	HARRI-PEKKA LUOMI (varapj)	MIKA HARTIKAINEN
IISALMI, julkinen	EIJA HEILIO	KATRI TUUNELA
LAPINLAHTI, yksityinen	KATI LUNDGREN	TERHI PUUSTIJÄRVI
KEITELE, yhdistys	MIKKO JAUHAINEN	TUIJA LIUNALA
SONKAJÄRVI, yksityinen	HELI KAINULAINEN	MARJA HYNYNEN
VIEREMÄ, yhdistys	TUULA KAJASTE	JARKKO JUNTUNEN
KIERTÄVÄ VIEREMÄ, julkinen	TERO PIRINEN	ELLEN KELLBERG
KIERTÄVÄ IISALMI, yhdistys	EILA SIRVIÖ	KARI PELTOLA

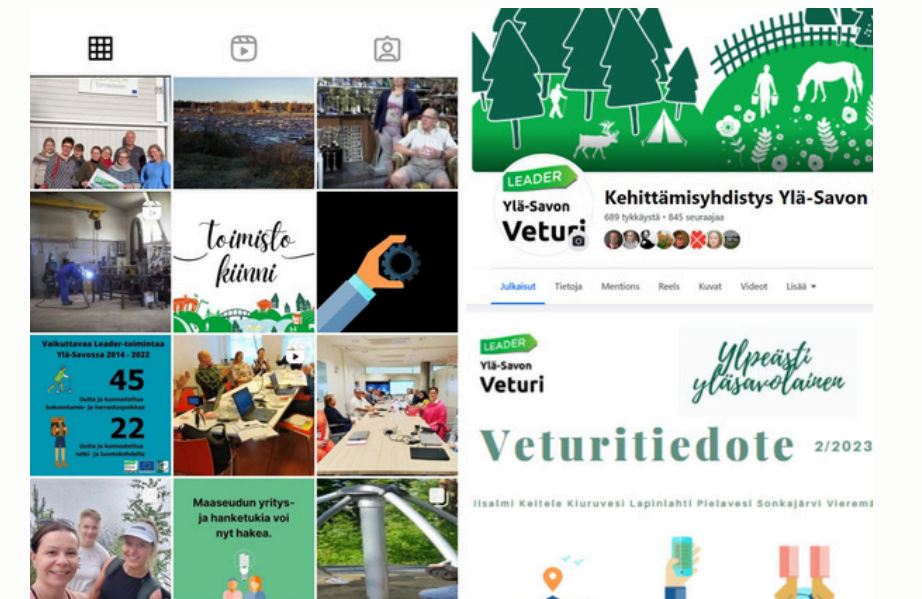
Vuonna 2023 käynnistyi Veturin alumnitoiminta alumnitapaamisella. Alumneja ovat kauden 2014–2022 entiset hallituksen jäsenet ja työntekijät. Alumnitoiminnassa on mukana 13 henkilöä. Ensimmäinen tapaaminen järjestettiin tammikuussa Kiuruvedellä Maaseutugaalassa. Alumnit olivat erittäin kiinnostuneita Veturin nykyisestä toiminnasta ja haluavat jatkaa tapaamisia. Alumneja pystytään lisäksi hyödyntämään hyvänä verkostona. Uusia alumneja saatiin vuoden loppuun mennessä kolme.

Veturin henkilöstö koostuu toiminnanjohtajasta, hankeneuvojasta ja nuorisoaktivaattorista. Henkilötyövuosia kertyi 3, mikä on hieman edellisvuotta vähemmän (3,48). Toimistolla työskenteli lisäksi Pohjois-Savon Leader-ryhmien yhteinen tiedottaja. Henkilöstön keski-ikä on 36 vuotta, eli varsin nuorta moneen muuhun Leader-ryhmään verrattuna. Ns. pysyvä henkilöstö on ollut nykyisissä tehtävissään vuodesta 2019.

Veturin toimistolla seurataan vuosittain, miten Veturi näkyy ja kuuluu alueellamme. Vuonna 2023 lehtijuttuja oli arviolta vähän tavallista vähemmän, mutta someseuraajien määrä lisääntyi taas edellisvuosista mukavasti. Kauden aloitus tarkoitti vilkasta tilaisuuksien määrää, joita kertyi yhteensä 55 kpl.

NÄKYVYYTEMME
 MAININNAT MEDIASSA 83 KPL
 SOME-KANAVIEN SEURAAJAT:
 -Facebook 826
 -Instagram 589
 TILAISUUKSIA 55 KPL
 VETURITIEDOTTEET 2KPL
 SÄHKÖISET UUTISKIRJEET 4 KPL

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Vuonna 2023 toteutettiin kahta Leader-strategiaa. Täynnä mahdollisuuksia-strategian toteuttaminen on loppusuoralla, ja sillä toteutettiin rahoituskauden 2014–2020/2022 hankkeita. Vuoden lopussa oli käynnissä 13 vanhan kauden hanketta. Näistä kehittämishankkeita oli kuusi ja loput yritystukia. Veturin omia hankkeita oli käynnissä kaksi: Elä Nuku ja HighwaySavo-tiedonvälityshanke. Hankkeet päättyvät vuoden 2024 loppuun mennessä.

Uusi Täyttä höyryä-strategia otettiin käyttöön hallituksessa syksyllä. Leader-rahoitusta kohdennetaan kolmeen painopisteeseen: 1 Luovat ja toimivat yhteisöt-painopisteeseen 50 %, 2 Menestyvä ja uudistuva yrittäjyys 30 % sekä 3 Osaavat ja osallistuvat nuoret 20 %. Strategian määrällisten tavoitteiden osalta uusi rahoituskausi käynnistyi kohtuullisesti huomioiden, että tuenhaku käynnistyi vasta kesäkuun lopussa.

Hallituksessa käsiteltiin syksyllä 18 Leader-tukihakemusta, joista puoltavan lausunnon sai 14 hakemusta. Loppuvuoden aikana vain yksi yritystukihakemus ehti saada ELY-keskuksen tukipäätöksen, ja myöntövaltuudesta 364 800 € sidottiin vain prosentti. Hallituksen puolloilla myöntövaltuutta sidottiin kuitenkin 50 %. Puollettavien hankkeiden myötä Leader-rahoitusta kohdentuu suurimpaan osaan toiminta-alueen kunnista. Uusia tuenhakijoita on edelleen hyvin, puolet hakijoista.

LEADER-TOIMINTA LUKUINA

- 199 kpl rahoituskyselyjä
- + 80 % vuoteen -22
- 364 800 € myöntövaltuus
- 20 Hyrrään saapuneet hakemukset
- 14 hankkeelle puoltava päätös
- 7 yritystukea
- 7 hanketukea
- 7 Uusia hakijoita
- 410 400 € hankkeiden kokonaiskustannukset
- 6/7 kuntaan rahoitusta

HANKKEILLA TAVOITELLAAN

- 5 uutta palvelua
- 3 aloittavia yrityksiä
- 8 uutta työpaikkaa
- 4 uutta tai parannettua luonto- ja virkistyskohteita
- 5 uutta harrastustoimintaa

Hankkeilla edistetään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä lisätään viihtyisyyttä.

Uusilla harrastusmahdollisuuksilla edistetään lasten ja nuorten liikumista.

VISIO 2030

Strategian kaikkiin painopisteisiin tehtiin puoltolausuntoja hallituksessa. Eniten kysyntää oli yrittäjyys-painopisteeseen, vähiten nuorisopainopisteelle. Yritystuissa kysytyin tukimuoto oli edelleen investointituki. Uusia tukimuotoja ei haettu vielä yhtään, vaikka kysyntää niihin oli. Osa-aikayrittäjyyden tukia kysytään jonkin verran, mutta alueen hyvä työllisyystilanne ei kannusta jättäytymään osa-aikatyöhön ja ottamaan yrittäjäriskiä. Yritystukihakemuksia tuli keskimääräistä vähemmän, mutta yhteisöjen hakemuksia oli yllättävän paljon. Puoltolausunnot menivät 50/50 yleishyödyllisiin ja yrityshankkeisiin. Kielteisiä päätöksiä tehtiin neljä.

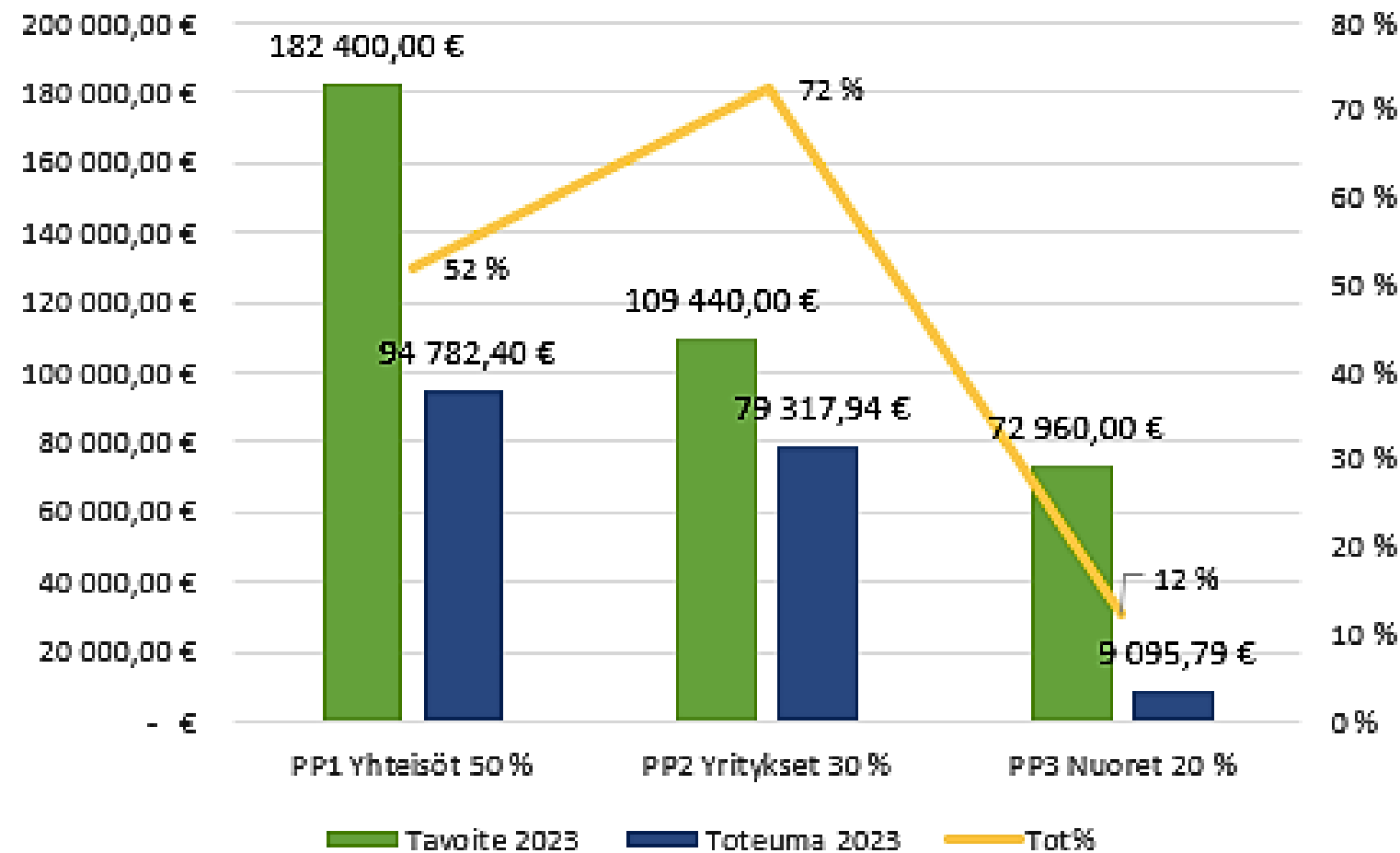
Perinteiset teemat ovat hankkeissa edelleen suosittuja. Kuntien hankkeissa oli hienosti hyödynnetty osallistavassa budjetoinnissa nousseita ideoita. Yhteisöjen hankkeissa painottuvat vahvasti harrastus- ja luontokohteiden investoinnit, joita toteuttavat niin kunnat kuin yhdistykset. Yritystukivälineistä suosituin on edelleen investointituki koneisiin ja laitteisiin.

Strategian poikkileikkaavat teemat ovat ympäristö- ja ilmastovastuullisuus sekä kumppanuus. Puolletuista hankkeista 64 % toteutti kumppanuutta. Ilmasto- ja ympäristöteeman hankkeiden osuus on vielä vaatimaton, mutta teema on Veturilla rahoituksen painopisteenä 2024.

Nuorisopainopisteen kehittämishankkeiden potentiaalisia toteuttajia on Ylä-Savossa verraten vähän, joten tähän painopisteseen ei odoteta vuosittain suurta hakemuskantaa. Investointihankkeilla saadaan uusia harrastamisen muotoja ja -paikkoja, mikä on tärkeää matalan kynnyksen hyvinvointityötä niin seudullisesti kuin paikallisesti.

Kauden 2014–2020 vaikuttavuustutkimuksessa ilmeni, ettei Veturia tunneta nuorisotoimijana. Veturin oman Elä Nuku-nuorisohankkeen myötä roolia luodaan. Yläsavolainen nuoriso-Leader-toimintamalli on muotoutumassa ja seudun nuorisotoimijat kokevat hankkeen hyvänä verkottajana yli kuntarajojen.

Painopisteiden toteuma € ja % tavoitteeseen

Strategiaan on määritelty tavoitteita painopisteittäin sekä koko strategialle yhteisesti.

Vuositasolla seurataan painopisteittäistä toteumaa ja raportoidaan sekä vuosittain kumulatiivinen toteuma maa- ja metsätalousministeriölle.

Kunnille toteumaa raportoidaan vuosittain.

Strategian toteutuminen käynnistyi kohtalaisen hyvin, vaikka uuden kauden tukihaku oli käynnissä vain puolet vuodesta.

Veturilla on käytössä rahoituksen teemavuodet, jonka mukaan painotetaan tiettyjä toimenpiteitä strategian toteutumiseksi. Vuoden 2024 teemat ovat ilmasto- ja ympäristö sekä älykäs kylä.

Strategian määrälliset tavoitteet	Tavoite kpl	Toteuma 2023
Kehitettyjen maaseutu-yritysten ja biotalousalan yritysten lkm	70	14
• joista uusia, perustettuja yrityksiä	20	3
• joista nuorten, alle 30v perustamia	5	1
• joista naisten perustamia	5	1
Uudet työpaikat	30	8
• joista nuorten, alle 30v	7	1
• joista naisten työpaikkoja	10	1
Yritysten yhteistyötä edistävät hankkeet	10	0
Maatalousalan uudet kokeilut	5	0
Kehitettyjen kulttuuri- ja luontomatkailupalvelujen määrä	10	4
Älykäs kylä-hankkeiden määrä	7	0
Kansainvälisyyttä edistävät toimenpiteet	3	0
Nuorten käyttöönottamat uudet vaikuttamisen mallit	7	0
Ympäristökestävyyttä ja ilmastomuutoksen hillitsemistä edistävät hankkeet	50	2
Vastikkeettoman työn määrä, h	15 000	429

NUORISO LEADER -TOIMINTA

Veturin nuoriso-Leader toimintaa pohjustava esiselvityshanke toteutettiin keväällä 2022. Tätä seurasi varsinainen Elä Nuku!-kehittämishanke, joka alkoi 9/2022. Hankkeessa työskentelee yksi kokoaikainen nuorisoaktivaattori, Marianna Immonen.

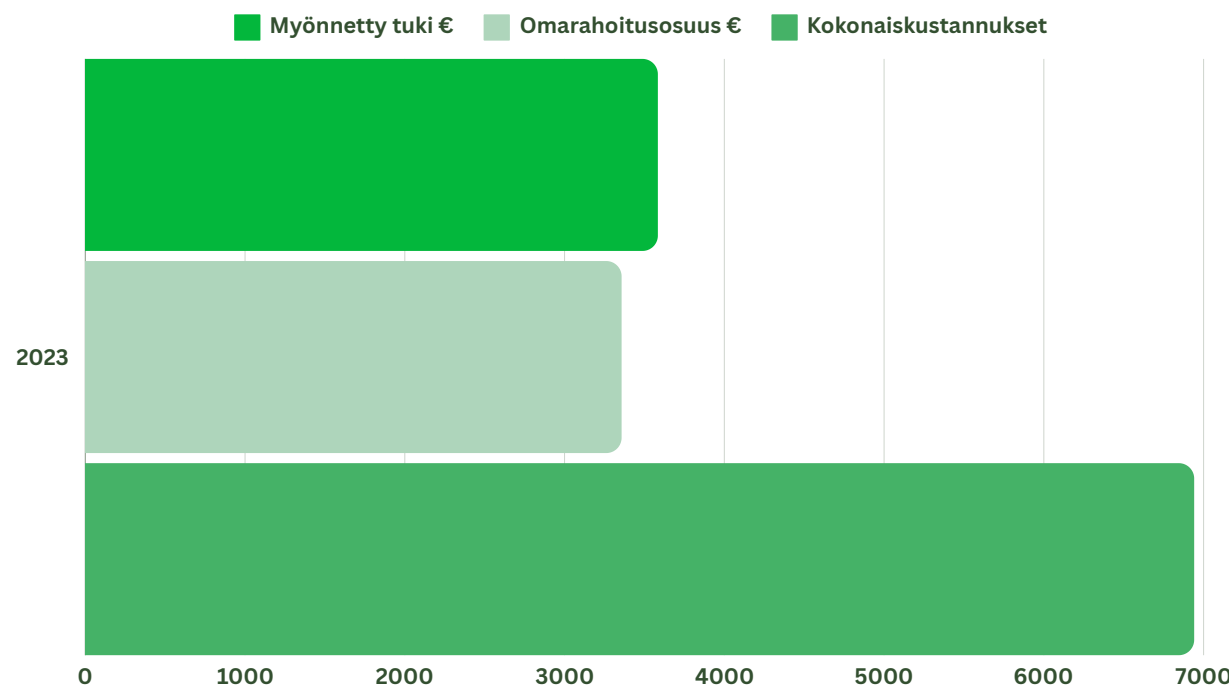
Hankkeen toiminta-alue on laaja, Veturin toiminta-alueen seitsemän kuntaa. Hankkeen tavoitteena on nuorten vaikuttajaryhmätoiminnan ja nuoriso-Leader-rahoitusprosessin käynnistäminen sekä nuorten kotiseutukytköksen tiivistyminen. Toiminta on käynnistynyt hyvin ja hankkeen tavoitteista 60 % saavutettiin jo vuoden 2023 loppuun mennessä.

Vaikuttajaryhmässä oli mukana 13 nuorta viidestä eri toiminta-alueen kunnasta. Tavoitteena on saada edustaja vielä kahdesta puuttuvasta kunnasta. Vaikuttajaryhmän keski-ikä on 17, mikä on varsin alhainen moneen verrokkiryhmään nähden. Vaikuttajaryhmän pääasiallinen tehtävä on käsitellä saapuneet nuoriso-Leader-hakemukset sekä päättää myönnettävästä rahoituksesta. Päätöksiä tehdään neljä kertaa vuodessa. Tämän lisäksi vaikuttajanuorten kanssa suunnitellaan kansainvälistä nuorisovaihtoa sekä nuorisoforumien sisältöä ja toteutusta.

Nuoriso Leader -hakemuksia käsiteltiin vuonna 2023 neljässä kokouksessa yhteensä 10kpl. Näistä seitsemän sai rahoituksen ja kolme hylättiin. Nuoriso Leader-tukea myönnettiin 3584 € ja hankkeiden kokonaiskustannukset olivat 7291 €. Hylättyjen hankkeiden syy oli pääasiassa se, etteivät hakemukset täyttäneet rahoitusehtoja. Rahoitetuista hankkeista kuusi oli yrityksiä, yksi porukoiden harrastamiseen.

Kaikkiaan nuoriso-Leader rahaa on myönnetty vuosina 2022–2023 yhteensä 5168 euroa yhteensä 19 hankkeeseen. Tukea on myönnetty lähes kaikkiin toiminta-alueen kuntiin. Tuesta kaksi kolmasosaa on kohdistunut nuorten yrittäjien laitehankintoihin. Kolmasosa tuesta on kohdistunut nuorten vapaa-aikaan sisältäen harrastusvälinehankintoja ja tapahtumia.

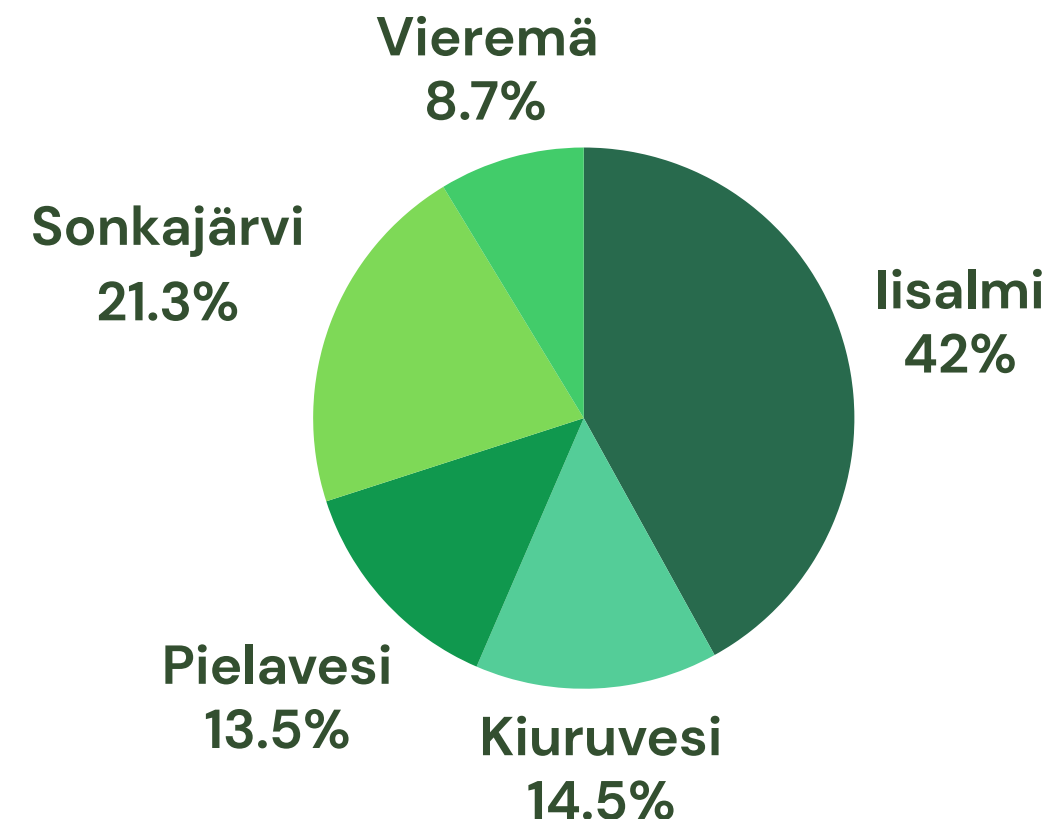
Oikealla oleva kaavio kuvaa Nuoriso-Leader tukia, omarahoitusosuutta ja kokonaiskustannuksia vuonna 2023

NÄKYVYYTEMME 2023
VAIKUTTAJARYHMÄ:
 -Nuoria 13
 -Kunnat edustettuna 6/7
 -Kokouksia 4

SOME-KANAVIEN SEURAAJAT:
 -Instagram 456
 -Tik Tok 456

PARAS JULKAISU-TYKKÄÄJIÄ 98
PARAS REELS-KATSELUKERTOJA 1317

Vasemmalla oleva kaavio kuvaa Nuoriso-Leader tukien jakautumista Ylä-Savon kuntien alueella vuonna 2023.

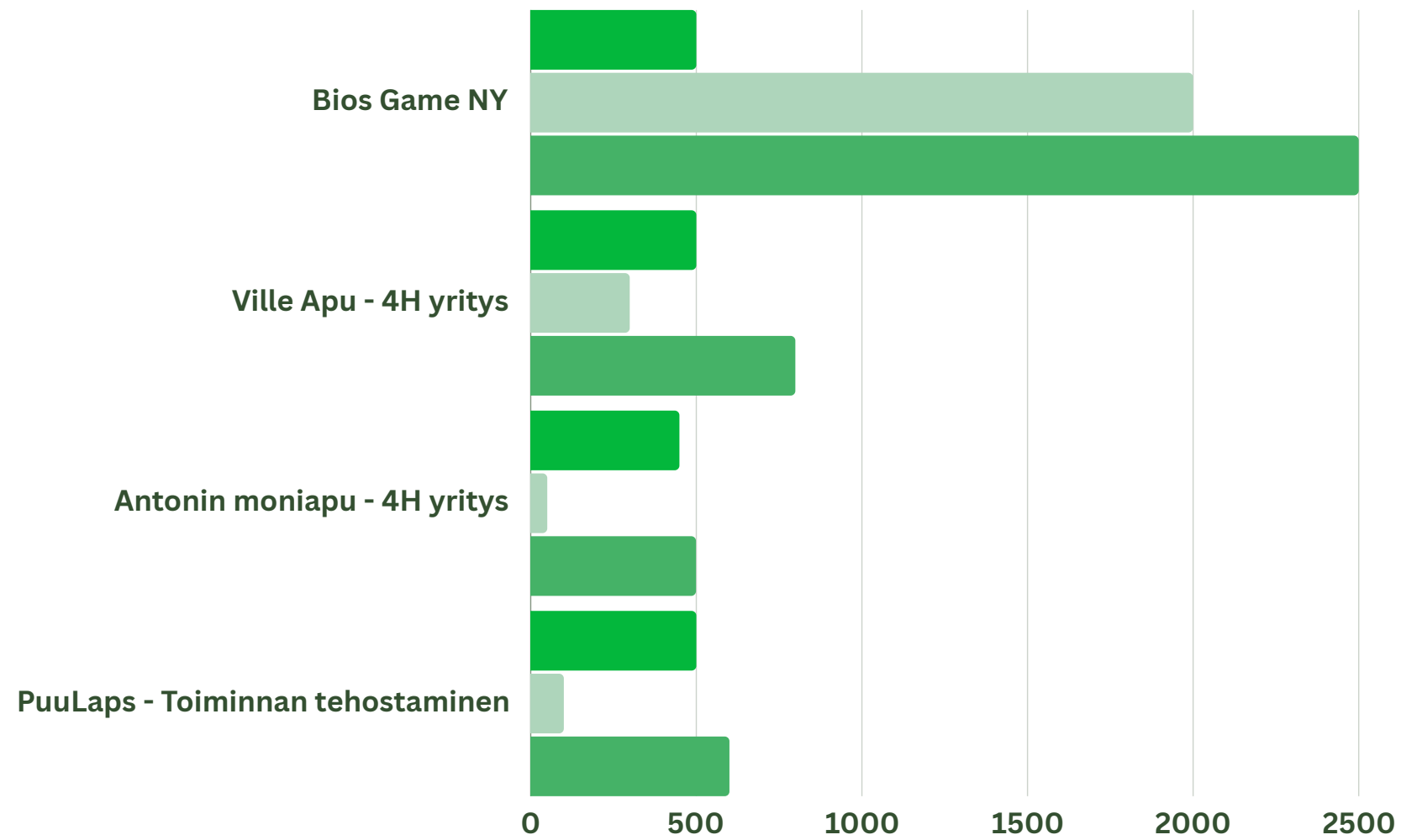

Nuoret ovat vuoden aikana oppineet keskustelemaan käsiteltävistä asioista, ovat aktiivisia osallistumaan hankkeen tapahtumiin ja myös kokouskäytännöissä on nähtävissä kehittymistä. Kokoukset pidetään hybridisti, ja niihin liittyy yleensä myös yhteistä tekemistä ryhmäytymisen edistämiseksi. Nuoret perehtyvät asioihin hyvin ja osaavat keskustella rakentavasti erilaisista mielipiteistä huolimatta.

Vaikuttajaryhmä antaa lausunnon valmistelussa olevista nuoria koskevista Leader-kehittämishankkeista. Vuonna 2023 ryhmä antoi lausunnon kahdesta hankkeesta. Nuoret osaavat varsin kriittisesti ja monipuolisesti arvioida hankesuunnitelmia, mikä auttaa myös valmistelijoita ja hallitusta hankkeita arvioitaessa. Nuorisopainopisteen hankkeista tehdään vielä erikseen nuorisovaikutusten arviointi toimistolla.

Vaikuttajaryhmän toiminta on vakiintunutta ja suunnitteilla on ryhmän järjestäytyminen. Valmistelussa on myös nuorisojäsenen nimeäminen Veturin hallitukseen.

Alla oleva kaavio kuvaa Nuorisoleader yritystukiin, omarahoituksen ja kokonaiskustannusten jakautumista vuonna 2023. Nuorisoleaderin maksimituki on 500 €.

YRITYS-VETURI -RAHOITUS

Veturi on sopinut alueen kuntien kanssa sitomatta jääneen kuntarahan käytöstä Yritys-Veturi-tukeen. Yritys-Veturi-tukea myönnettiin syksyllä 2022 kaikkiaan 29 hankkeelle yhteensä 19 844 €. Tukea haettiin kaikkiaan 29 491 euroa, joten tälle tuelle on suuri kysyntä. Kaikkiaan Yritys-Veturi tukea on myönnetty neljä kertaa vuosina 2017, 2018, 2020 ja 2022. Yhteensä tukea on myönnetty 96 yritykselle yhteensä 48 183 €. Tukea on saanut 75 % hakijoista. Suurimmat tuki- ja kappalemäärät kohdistuvat lisalmeen, jonka jälkeen Keiteleelle on kohdistunut seuraavaksi eniten tukea, 18 % koko tuesta. Vieremältä ja Sonkajärveltä on ollut vähiten hakijoita, minkä vuoksi sinne myönnetty tuen määrä on vähäinen.

Yritys-Veturi-tuen kohderyhmää olivat vuoden 2022 hakujaksolla erityisesti palvelualan yritykset, jotka eivät yleensä täytä Leader-yritystuen myöntämisen ehtoja esimerkiksi minimikokonauskustannusten tai kilpailutilanteen osalta. Leader-tuesta 70 % ohjautuu miesten omistamiin yrityksiin, mutta Yritys-Veturi -tuki jakautuu tasaisemmin. Tukea voidaan myös ohjata hakujaksoittain eri teemoihin, kuten 2022 osaamista lisääviin koulutuksiin.

YRITYS-VETURI -TUEN TULOKSIA

Tukea saaneet yritykset ovat olleet pääosin kokoaikaisia yksinyrittäjiä. Tuella on ollut heille suuri merkitys, vaikka suurin myönnetty tuki on ollut 1 000 euroa. Yritys-Veturi lähti kokeiluna vuonna 2017, jolloin tukea oli jaossa 15 000 euroa. Seuraavina vuosina tuen myöntövaltuus on vaihdellut 7500-20 000 euroon. Eri vuosina on painotettu hieman eri asioita tuen myöntämisessä.

2017: YritysVeturi on edistänyt erityisesti uusia innovaatioita ja tuotteistamista sekä palvelutarjonnan monipuolistamista ja palvelujen laadun parantamista. Tuella on edistetty uuden yritystoiminnan aloittamista, se on mahdollistanut tuotannon monipuolistamisen ja tehostumisen mm. laite- ja konehankinnoilla. Muita yrittäjien mainitsemia etuja ovat olleet mm. yrittäjän osaamisen kehittäminen, ekologisuuden ja markkinoinnin edistäminen sekä yhteistyön lisääntyminen.

2018: Tukea haettiin ja myönnettiin erityisesti alkavan yritystoiminnan tukemiseen sekä uusien palveluiden ja tuotteiden kehittämiseen

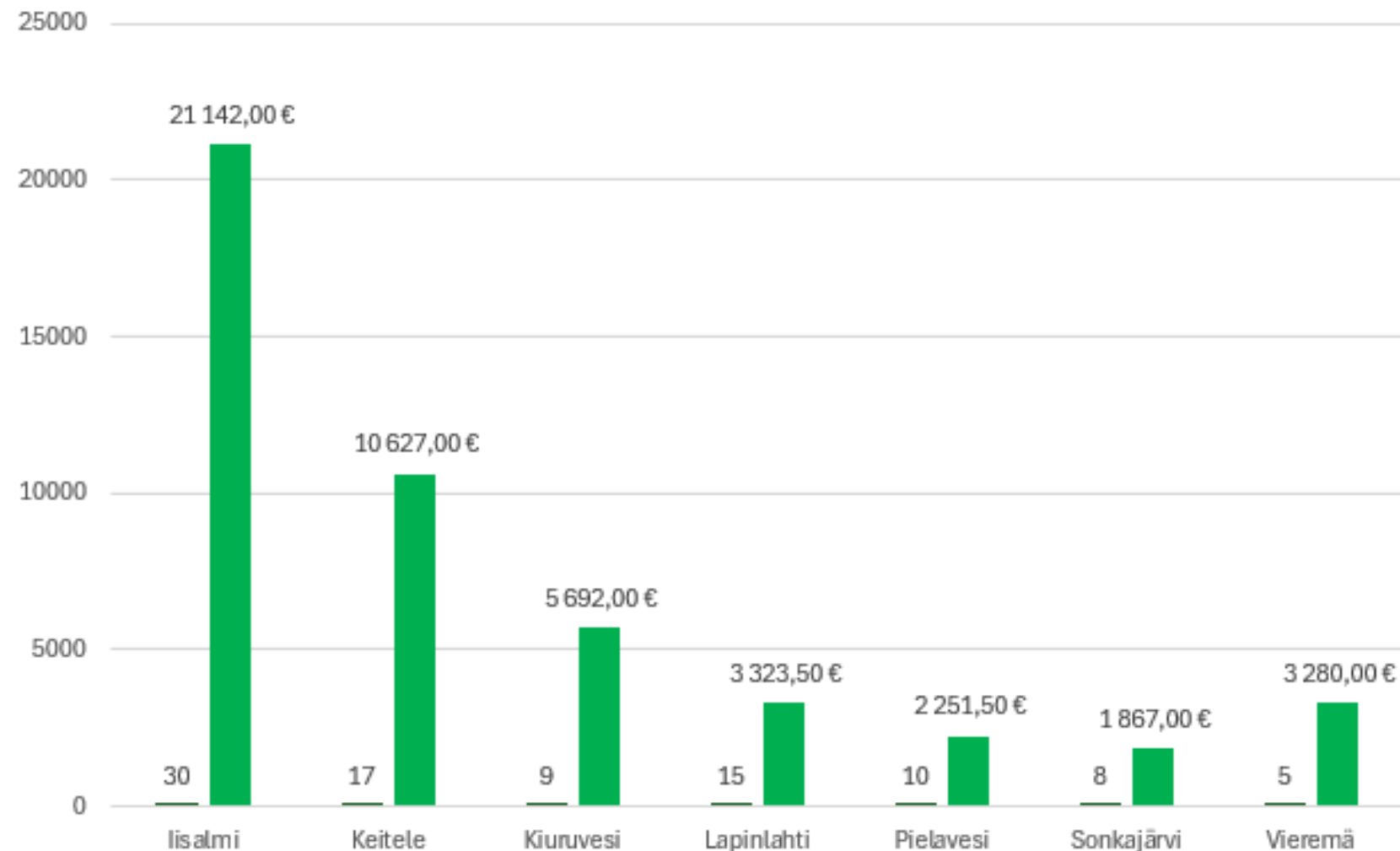
·lisäksi tuettiin yrittäjän osaamisen kehittämistä ja olemassa olevan toiminnan kehittämistä.

2020: Koronakeväänä tukea myönnettiin verkkokauppa-alustojen kehittämiseen, etäohjauksvälineisiin liikunta-alan yrittäjille, osaamisen kehittämiseen, markkinoinnin ja myynnin kehittämiseen sekä kone- ja laitehankintoihin.

2022: Tuen haussa ja myönnessä korostuivat erityisesti naisyrittäjien lisäkoulutushankkeet, joissa teemana oli pääosin hyvinvointipalvelut stressin hallintakoulutukset. Koulutukset tukivat yrittäjien olemassa olevaa toimintaa. Tuen saajat olivat toimivia yrittäjiä.

Yritys-Veturi-tuella yritykset ovat toteuttaneet pääosin pieniä, mutta niille merkityksellisiä ja toimintaa tehostavia toimenpiteitä. Näillä on saatu tehostettua toimintaa, lisätty yrityksen näkyvyyttä ja luotu uutta palvelua. Tuen myöntäminen jatkuu lähivuosina.

Yritys-Veturi tuki 2017-2022 myönnetty eur ja kpl

YLÄ-SAVON VETURI ALUEEN KEHITTÄJÄNÄ

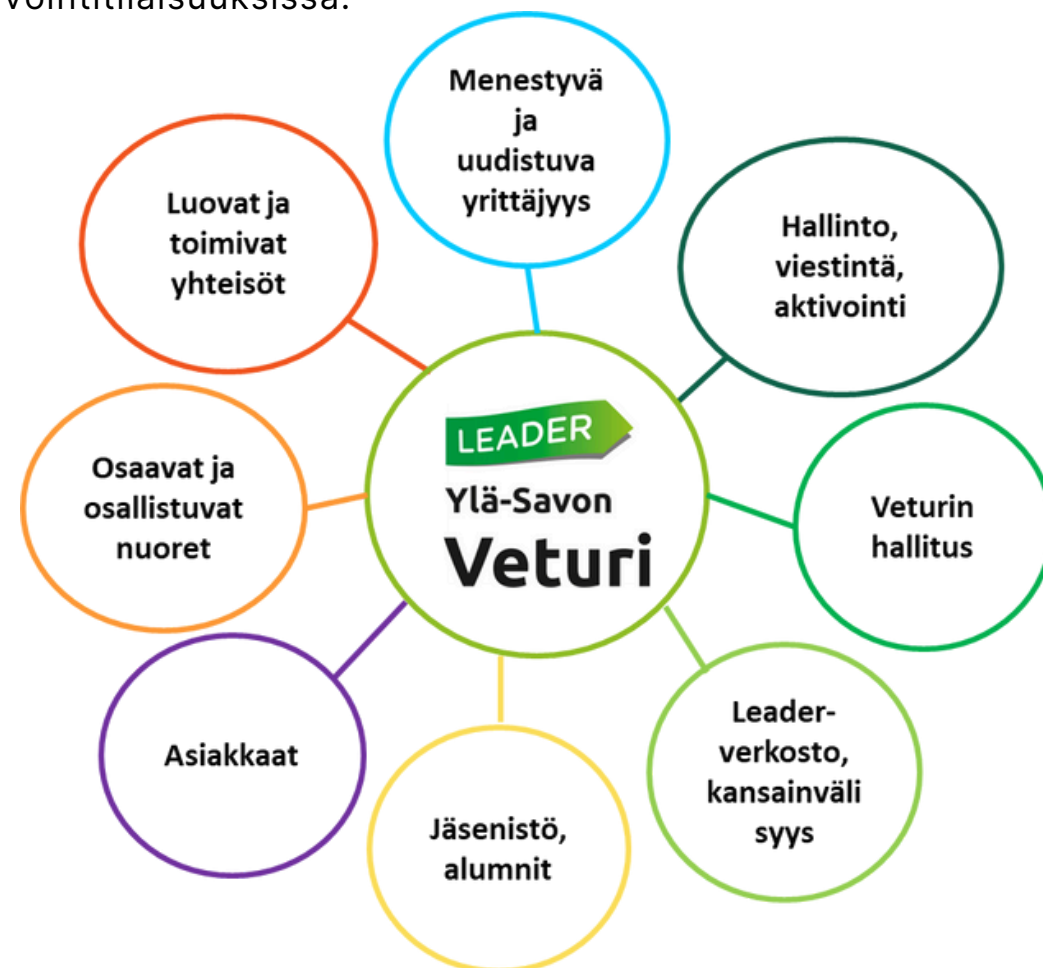
Leader-ryhmän henkilöstö toimii useissa verkostoissa maakunnallisesti ja paikallisesti. Toiminnanjohtaja on mukana useissa eri seututyöryhmissä ja hankkeiden ohjaus- tai työryhmissä. Osa edustajuuksista jaetaan Pohjois-Savon Leader-ryhmien kesken.

Hankeneuvoja kuului vuosina 2022–2023 Pohjois-Savon Järjestöneuvostoon, joista jälkimmäisen vuoden puheenjohtajistoon. Järjestöneuvostosta saatiin paljon uusia alueellisia järjestöjä Veturin verkostoon. Kylä- ja yhdistysparlamentteihin ja vastaaviin foorumeihin osallistuttiin 5/7 kunnassa. Näissä tiedotettiin uuden kauden tukimahdollisuuksista aktivoiden erityisesti älykäs kylä -teemaa. Hankeneuvoja osallistuu Leader-hankkeiden seurantaryhmiin.

Yritystukien aktivointia toteutettiin ensimmäistä kertaa suoraan yrittäjäyhdistysten kanssa. Yrittäjäyhdistykset ovat lisänneet yhteistyötään järjestämällä mm. yhteistä virkistystoimintaa. Veturi oli mukana kuuden eri yhdistyksen yhteisissä keilailloissa esittelemässä Leader-tukimahdollisuuksia. Naisyrittäjien seudullisen yhdistyksen puheenjohtaja on Veturin hallituksessa, joten viestinvälitys onnistuu hyvin hänen kauttaan. Tärkeimmät yrityksiä koskevat verkostot ovat kuntien elinkeinoneuvojat sekä Yritys-Suomi Ylä-Savo työrukkanen.

Pohjois-Savossa aloitti ESR-rahoitteinen Koonto-hanke (Kansalaistoimijalähtöisen kehittämisen koordinaatio- ja viestintähanke), jonka kohderyhmää ovat alueen järjestöt. Toiminnanjohtaja kuuluu ohjausryhmään. Koonton kanssa tehdään yhteistyötä mm. asiakasohjauksessa sekä aktivointitilaisuuksissa.

Leader-ryhmien verkostotyö on osa arjen laatutyötä. Strategian laadinnan yhteydessä koostettiin Veturin verkostoja, joista kuva oikealla. Verkostoja on paikallisesti, seudullisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti kuin kansainvälisesti.

Pohjois-Savon Leader-ryhmät tekevät monipuolista yhteistyötä niin työntekijöiden kuin puheenjohtajiston kanssa. Vasemmalla kuvassa Pohjois-Savon Leader-ryhmien puheenjohtajat ja toiminnanjohtajat Säätytalolla Leader-sopimusten allekirjoitustilaisuudessa. Ryhmät tekivät yhteisesityksen Suomen Kylät ry:lle valtakunnallisesta Vuoden Maaseutukasvosta. Valituksi tuli **Juha Vidgren** Vieremältä. Kuva Salon Kyläareenasta, jossa Vidgren vastaanotti tunnustuksen. Palkintoa ihailemassa toiminnanjohtaja Minna Partanen, Juha Vidgren, ministeri **Sari Essayah** ja Leader Mansikka ry:n projektipäällikkö **Seija Korhonen**.

Toiminnanjohtaja oli Savon Leader-ryhmien edustajana valtakunnallisessa Leader-jaostossa. Leader-jaosto on Suomen Kylät ry:n alainen itsenäinen jaosto, joka valvoo ja ajaa Leader-ryhmien etua erilaisissa verkostoissa sekä antaa lausuntoja ryhmien puolesta mm. laki- ja asetustalustelussa sekä täytäntöönpanossa. Jaosto tekee yhteistyötä muiden työryhmien kanssa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Myös säännölliset tapaamiset Ruokaviraston ja Ministeriön kanssa ovat osa jaoston työskentelyä. Se valmistelee asiat Leader-jaoston aamukahveille sekä Leader-parlamenttiin, joka kokoontuu kahdesti vuodessa Leader-päivien yhteydessä. Verkostossa työskentely on antanut arvokasta tietoa Suomen Leader-toiminnasta, lisännyt vuorovaikutusta CAP-suunnitelman toteuttajien kesken sekä antanut mahdollisuuden olla niin oman alueensa kuin Leader-ryhmien eduntekijä.

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Veturin toiminta-alueella kansainvälinen toiminta kiinnostaa 2019 tehdyn selvityksen mukaan pääasiassa nuoria sekä kulttuurialan toimijoita. Työpanosta kansainvälisen yhteistyön kehittämiseen ei ole tähän selvitykseen peilaten juurikaan osoitettu ennen Elä Nuku-hankkeen toimintaa. Nuorisoaktivaattori osallistui Opetus- ja kulttuuriministeriön koulutukseen Dublinissa. Koulutus oli suunnattu nuorisovaihdon ensikertalaisille ympäri Eurooppaa ja tavoitteena oli kehittää osallistujien valmiutta toimia Erasmus+-nuorisovaihtoprojektissa. Koulutuksessa oli mahdollisuus tutustua kansainvälisiin kumppaneihin. Koulutukseen osallistui yhteensä 23 nuorisoalan toimijaa.

Nuorisoaktivaattori sekä viisi vaikuttajanuorta osallistuivat Leader Kuudesta ry:n rahoittamaan sekä hallinnoimaan kansainväliseen nuorisovaihtoon Puolassa lokakuussa. Vaihdon kumppaniorganisaatio oli paikallinen Leader-ryhmä. Vaihdon teemana olivat hyvinvointi, terveelliset elämäntavat sekä liikunta. Veturin vaikuttajanuoret innostuivat matkalla kansainvälisestä nuorisotoiminnasta. He olivat mukana suunnittelemassa tammikuulle kansainvälistä nuorisovaihtoa. Nuorisovaihtoa suunniteltiin loppuvuodesta Rautavaaran Nuorisokeskus Metsäkartanon kanssa. Kumppanimaiksi valikoituivat Portugali ja Espanja. Vaihto toteutui tammikuussa 2024.

Veturin toiminnanjohtaja ja hankeneuvoja osallistuivat Euroopan Leader-ryhmien LINC-yhteistyöseminaariin Italiassa. Osallistumisen tavoitteena oli tutustua muiden maiden Leader-toimijoihin ja kuulla niiden toimintatavoista. Pohjois-Savon Leader-ryhmät osallistuivat HighwaySavo-tiedonvälityshankkeen opintomatkalle lokakuussa. Opintomatkohteina olivat Leader Nouseva Rannikkoseutu, Leader Outokaira Tuottamhan sekä Ruotsin puolella Leader Tornedalen. Näissä ryhmissä kuultiin vaikuttavuustyöstä sekä tutustuttiin Leader-hankkeisiin. Tuliaisina saatiin muutamia hyviä hankeideoita sekä näkemys Tornionjokilaakson pitkäjänteisestä Suomi-Ruotsi yhteistyöstä.

Leader Tornedalen on yksi Ruotsin 40:stä Leader-ryhmästä. Leader-toiminnasta löytyi maidenme väliillä myös eroja, mm. hankkeiden viranomaispäätöksissä, jotka Ruotsissa tekee Maatalousministeriö. Tornionlaakson alueella kansainvälinen yhteistyö on sujuvaa.

Toinen reissupäivä alkoi nokipannu Kukkolankoskella Torniossa.

VUODEN 2023 LEADER-TUNNUSTUKSET

Vuoden viimeisessä hallituksen kokouksessa palkitaan perinteisesti Vuoden Leader-toimijoita. Tunnustuksia on jaettu vuodesta 2016 alkaen. Tunnustuksia jaetaan kolmessa kategoriassa: Leader-Henkilö, Leader-Yritys ja Leader-Hanke. Joka toinen vuosi järjestettävässä MaaseutuGaalassa palkitaan Vuoden Leader-Teko.

Vuoden Leader-Teko Patio Group Oy, edustamassa kuvassa vasemmalla yrittäjä Antti Mähönen. Kunniamaininnan pitkäjänteisestä yrityksen kehittämisestä sai Keila- ja liikuntakeskus Liike Oy, kuvassa keskellä yrittäjät Laila ja Timo Korhonen. Tunnustukset jakoivat hankeneuvoja Eveliina Markkanen ja toiminnanjohtaja Minna Partanen (oik.).

Perustelut

- Patio Group Oy on osoittanut poikkeuksellista kekseliäisyyttä, rohkeutta ja hetkeen tarttumista aloittaessaan yritystoiminnan vuonna 2020. Yrittäjien heittäytyminen uudelle toimialalle osoittaa erinomaista yrittäjähenkeä ja sitkeyttä. Yritys on onnistunut luomaan useita uusia työpaikkoja ydinmaaseudulle.
- Keila- ja liikuntakeskus Liike Oy on vuosien ajan kehittänyt seudullista hyvinvointi- ja liikuntakeskusta. Tilat ja palvelut ovat kansallisesti ja kansainvälisesti houkuttelevat. Asiakslähtöisyys, laatu, palveluattius ja rohkeus kuvastavat yrityksen toimintaa. Yritys tavoittaa asukkaita nuorista ikäihmisiin tarjoten heille arjen hyvinvointia ja elämyksiä.

Vuoden Leader-Henkilö Liisa Raatikainen, Pielaveden 4H

Pielaveden 4H-yhdistyksen toiminnanjohtaja Liisa Raatikainen on vuosien ajan kehittänyt yhdistyksen toimintaa maaseutukyllillä ja Pielavedellä. Toiminta on aktiivista ja monipuolista. Liisan omistautuva, nuorten näköinen ja uutta luova ote näkyy osallistujien aktiivisuudessa. Liisan pitkäjänteinen työ edustaa erinomaisesti Leader-periaatteita osallistavasta, innostavasta ja uudistavasta toiminnasta.

Vuoden Leader-Yritys Varpaisjärven Pesula Oy Yrittäjä Kirsi Koistinen

Perinteikäs pesulayritys on vuosien ajan rohkeasti kehittänyt yritystoimintaansa niin energia- kuin laitehankkeilla. Yritys on Varpaisjärvellä tärkeä naisia työllistävä yritys, jolla on merkitystä kylän elinvoimaan ja pitovoimaan. Hyvä asiakaspalvelu ja osaava henkilöstö takaavat tyytyväiset asiakkaat niin lähiseudulla kuin valtakunnallisesti. Varpaisjärven Pesula Oy on esimerkillinen Leader-yritys, joka on onnistunut kasvamaan merkittävästi haastavalla toimialalla.

Vuoden Leader-hanke Keiteleen Yhdistysten talo, Keiteleen kunta Teemu Koljonen ja Emilia Savolainen

Keiteleen yhdistysten talo -hanke on Keiteleen kunnan, yhdistysten ja asukkaiden pitkäjänteinen ponnistus. Hankkeessa kehitettiin monipuolisesti asukkaiden ja yhdistysten tarpeita vastaava toimintatalo-malli, jonka toiminta jatkuu hankkeen päätyttyä. Eri tahojen sitoutuminen toimintaan luo kylälle yhteisöllisyyttä, oma-aloitteisuutta, tapahtumia ja luontaisia yhdessä tekemisen paikkoja yli sukupolvien. Keiteleen yhdistysten talo -hanke edustaa erinomaisesti Leader-periaatteita ruohonjuuritason toiminnasta ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemisesta.

HANKE-ESIMERKKEJÄ

Lapinlahden kunnan ja Tölvän seudun kyläyhdistys ry toteuttavat yhteishankkeen *Melontareitti Lapinlahti-Tölvä 2023–2024*. Melontareitti kulkee Lapinlahdelta Väärnin satamasta Tölvän kylälle Onkiveden suojaisia rantoja pitkin. Vastaavaa reittiä ei ole Ylä-Savossa. Tölvän kyläyhdistyksen osuus sisältää laavun, tulipaikan, kompostoitavan käymälän sekä kaksi melontalaituria. Kunta toteuttaa hankkeessa sataman pienvienelaiturin, kaksi melontalaituria ja kompostoitavan käymälän. Lisäksi kunnan osuuteen tulee nuorisovaltuuston aloitteesta pitkä uimalaituri hyppytorneineen. Yhteisesti toteuttajat laativat kartan, joka sisältää QR-koodin taakse sisällytetyjä kulttuurisisältöjä ja tietoa alueen palveluista.

Hankkeen tavoitteena on lisätä matkailu-, virkistys- ja liikuntamahdollisuuksia sekä lisätä tietoisuutta alueen palveluista ja kulttuurista. Hanke toimii hyvänä esimerkkinä kumppanuudesta: hanke on valmisteltu yhdessä, molemmat toteuttajatahot ovat antaneet hankkeelle selvän panoksen ja tulos vaikuttaa olevan suurempi, kuin osiensa summa. Reitti luo lisäarvoa alueelle ja kannustaa toimijoita yhteiseen kehittämiseen. Hankkeella edistetään luontolähtöistä hyvinvointia sekä asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia. Seutumme rikkaat vesistöt ovat varsin vähän hyödynnetty matkailussa ja vapaa-ajan aktiviteeteissa. Lapinlahden ja Iisalmen yhdistävällä Onkiveden rannalla on merkittävä kesämökkiesiintymä sekä matkailualan toimijoita. Hanke tarjoaa kesäasukkaille, matkailijoille ja asukkaille hyvän vesiaktiviteetin sekä lisää kaikille avoimia koko perheen retkikohteita.

Hallitus perusteli hankkeen rahoittamista näin: Hanke on hyvä esimerkki kunnan ja kyläyhdistyksen yhteistyöstä. Melontahanke edistää omalta osaltaan Lapinlahden kunnan matkailua ja on helposti yhdistettävissä laajempaankin veneily- ja virkistysreittiin. Hankkeessa kuuluu myös nuorten ääni hyppytornitoiveen osalta.

Idea hyppytorniin saatiin nuorilta vuonna 2022. Tuolloin 14-vuotias lippo Salo kavereineen harmitteli hyppypaikan puutetta. Salo otti yhteyttä nuorisofoorumiin, ja sai neuvon, että asiasta voi tehdä kuntalaisaloitteen. Salo laati kuntalaisaloite.fi -palveluun aloitteen, jossa hän esitti uimahyppytornin rakentamista Lapinlahdelle.

MATTUALIISA.FI

Uusi melontareitti sai rahoituksen, ja työt ovat käynnissä, avajaispäiväkin on päätetty – Myös Linnansalmen uimalaiturin ja hyppytornin rakentaminen etenee

Paikallislehti Matti ja Liisa uutisoi Lapinlahden melontareittihankkeista. Lapinlahden kunta on hienosti huomionnut nuorten aloitteen hankkeen valmistelussa. Tölvän seudun kyläyhdistys on aktiivinen kehittäjä alueellaan. Se on toteuttanut useita Leader-hankkeita eri EU:n ohjelmakausilla.

Dent-Elli eli Pielaveden Hammas siirsi yrityksen toimitilat katutasoon. Tällä parannetaan palvelujen saavutettavuutta ja asiakaskokemusta. Uusiin tiloihin myönnettiin Leader-tukea kalustohankintoihin.

Kuva: Heli Roivainen, Pielavesi-Keitele

Hammaslääkäri Tiina Koivunurmi ja suuhygienisti Hanna Asikainen uusien tilojen toisessa hoituhuoneessa. HELI ROIVAINEN

Dent-Elli Oy, 261630, vastaanoton laitehankinnat muuton yhteydessä. Yksityinen hammaslääkäriasema toimii harvaan asutulla maaseudulla Pielaveden keskustassa, jossa se muuttaa esteettömiin katutason tiloihin palvellakseen paremmin asiakkaitaan. Hankkeessa uusitaan laitteisto, joka hyödyntää nykuteknologiaa ja huomioi käyttömukavuuden. Uudet hoitotuolit mm. mahdollistavat asiakkaan asettumisen tuoliin entistä helpommin, valaistus on ledeillä ja laitteiden vedenkierto sisäinen. Julkinen terveydenhuolto on reuna-alueemme kunnissa todella haastavassa tilanteessa, jota hyvinvointialueen säästötoimet heikentävät entisestään. Dent-Elli Oy tarjoaa laajasti palveluja useiden kuntien asukkaille, joille palvelua ei ole tarjolla omassa kunnassa tai palveluun pääsyn ajat ovat pitkät. Yrittäjällä on pitkä kokemus ja hän on sitoutunut toimimaan pienellä paikkakunnalla.

Tavoitteena olisi työllistää toinenkin hammaslääkäri. Veturin hallituksen mielestä Leader-ryhmillä tulee olla entistä vahvempi rooli asukkaiden lähipalvelujen turvaajana tilanteessa, jossa yhteiskunnan tahtotila ja resurssit eivät riitä niitä turvaamaan. Hammaslääkäripalvelujen saatavuus on yksi merkittävä tekijä asukkaiden ennaltaehkäisevässä terveydenhuollossa, mutta myös korjaavassa työssä. Seudun julkisen sektorin hammaslääkärien saatavuudessa on ollut vuosia haasteita, joten yksityisiä palveluntuottajia tarvitaan lisäksi turvaamaan asukkaiden tasavertainen asema palvelujen saavutettavuudessa. Toimivat lähipalvelut tukevat asukkaiden arkea sekä elin-, veto- ja pitovoimatekijöitä.

Ylä-Savon Veturin hallitus arvostaa yrittäjää, joka rohkeasti investoi harvaan asutulle maaseudulle ja työllistää toiminnallaan useita henkilöitä. Veturi on saanut erinomaista palautetta Dent-Ellin tukemisesta. Moni on yllätynyt, miten laaja-alaisesti Leader sopii tukemaan paikallisia palveluja ja niiden kehittymistä.

HANKE-ESIMERKKEJÄ

Pielaveden ja Kiuruveden 4H-yhdistykset: KesäKaara-hanke, hankenumero 200109, yleishyödyllinen kehittämishanke. Hanke on saanut rahoituspäätöksen 2022, mutta raportoidaan tässä yhteydessä, koska edustaa hyvin innovatiivista hanke-esimerkkiä. Hankevalmistelussa testattiin vaikuttavuuden kanvaasi-työkalua, joka otettiin käyttöön CAP-kaudelle.

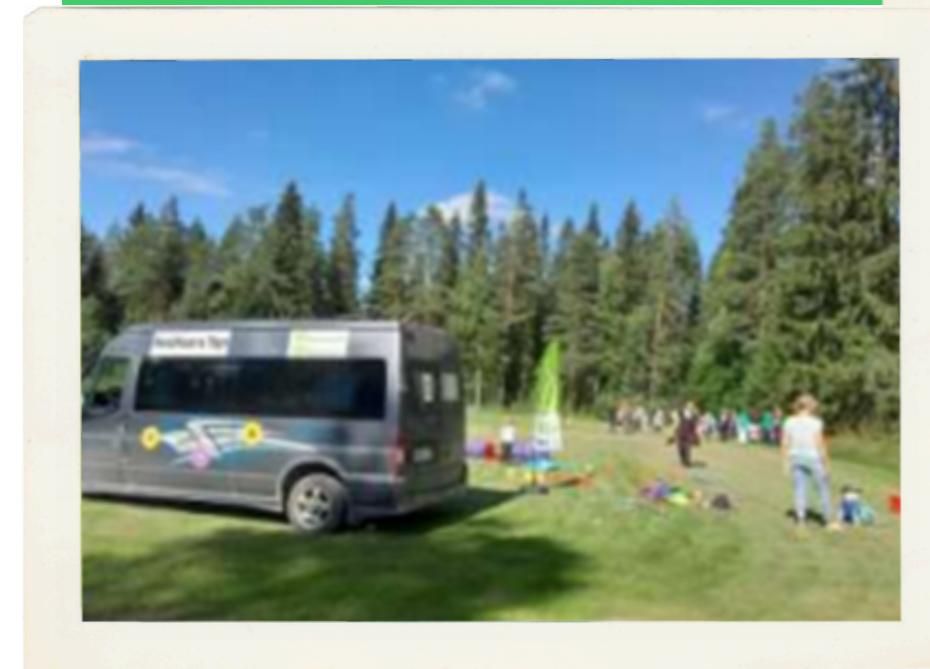
KesäKaara-hankkeen toteuttivat yhdessä Pielaveden ja Kiuruveden 4H-yhdistykset. Toimintaa toteutettiin myös Keiteleellä, jossa ei ole 4H-yhdistystä. Ylä-Savon kunnat ovat pinta-alaltaan isoja ja etäisyydet taajamiin ovat pitkät. Julkista liikennettä ei kesäaikaan ole. Hanke vastasi nuorten tarpeeseen saada toimintaa kesäajalle kylille sekä kesätapahtumiin nuorten näköistä toimintaa. Isompana tavoitteena oli ehkäistä lasten ja nuorten syrjäytymistä ja yksinäisyyttä tukemalla kaverisuhteita ja toimeliaisuutta. Hankkeessa oivallettiin hyödyntää kahta eri rahoitusta, sillä Olvisäätiön rahoituksella mahdollistettiin ajoneuvovuokraus ja Leader-rahoituksella itse toiminta työntekijöineen. Yhdistykset toteuttivat liikkuvana palveluna kohtaamispaikan ja toimintaa harvaan asutun ja ydinmaaseudun nuorille. Kahden kesän aikana toimintaa kokeiltiin Pielaveden, Kiuruveden ja Keiteleen lapsille ja nuorille. Kahdella työntekijällä ja monilla eri aktiviteeteilla varusteltu pakettiauto kierteli kuntien kyliä, uimarantoja ja tapahtumia tarjoten aikuisen läsnäoloa, järkevää tekemistä ja mahdollisuuden tavata muita lapsia ja nuoria. Yhteistyötä tehtiin kuntien nuorisotoimen sekä koulujen kanssa.

Hankkeen tuloksena kesäasukkaiden ja kylien nuorten välille syntyi ystävyysuhteita, tarjottiin mielekästä tekemistä kohderyhmille, tuotettiin nuorille hyviä kokemuksia ja muistoja omasta kunnasta sekä tuettiin nuorten osallistumista. Hankkeessa järjestettiin yli 140 tapahtumaa/pysäkkiä ja lasten tai nuorten kohtaamisia oli yhteensä yli 4500. Määrä on merkittävä lasten ja nuorten määrään suhteutettuna. Toiminta todettiin hyväksi, ja sitä jatketaan tulevina kesinä. Toimintamallia on esitelty Vieremälle, jossa pieni kirjastoauto ryhtyy kulkemaan kylillä monipalveluautona

**PIELAVEDEN JA KIURUVEDEN 4H
KESÄKAARA-HANKE**

**6 HANKETYÖNTEKIJÄÄ
130 TAPAHTUMAA
4925 LASTA JA NUORTA**

KesäKaara-hanke kiersi Pielaveden, Keiteleen ja Kiuruveden kuntien alueilla kahden kesän ajan kohdaten lapsia ja nuoria sekä tarjoten järkevää tekemistä.

LEADER
Ylä-Savon
Veturi

*Ylpeästi
yläsavolainen*
25v

LEADER
Ihmisten kokoisille ideoille!

Minna Partanen, toiminnanjohtaja
yritystuet
p. 040 760 7173
minna.partanen@ylasavonveturi.fi

Eveliina Markkanen, hankeneuvoja
hanketuet
p. 040 567 2760
eveliina.markkanen@ylasavonveturi.fi

